

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto K 12—
pol leta " 6—
četrt leta " 3—
na mesec " 1-10

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Pecamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka peti vrsta 14 vin. Pri večkratni inserciji po dogovoru.
Na pismena naročila brez istodobne vpsolative naročnine se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto K 18—
pol leta " 9—
četrt leta " 4-50
na mesec " 1-60

Za inozemstvo celo leto " 28—
Upravišтво: Knafljeva ulica 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Najnovejše vesti. — Brzojavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Tekma za ministrski portfelj.

Dunaj, 6. septembra. Kakor vse kaže, bo današnja seja nemško-nacionalnega kluba precej živahna, ako ne naravnost burna. Radikalci namreč zahtevajo, da se mesto nemškega ministra - rojaka takoj zasede in da se to mesto prepusti njim, dasi šteje njihova frakcija samo 13 mož. Radikalci imajo pripravljenega že svojega kandidata, in sicer v osebi poslanca Pachera. Ker na ministrski portfelj študira tudi bivši minister dr. Schreiner in ker so posl. iz alpskih dežel sploh proti temu, da se to mesto zasede, je pričakovati, da pride v nemško - nacionalnem klubu do ostrega boja.

Komisija za redukcijo pravil enotnega češkega kluba.

Praga, 6. septembra. V komisijo za redakcijo pravil za enotni češki klub so izbrani ti - le poslanci: Bukvaj, dr. Hajn, dr. Masaryk, Mastalka, Sramek in dr. Stránský.

Češki radikalci o enotnem klubu.

Praga, 6. septembra. Narodno-socialni poslanec Choc je imel v nedeljo na Kraljevih Vinohradih shod, na katerem je tudi razpravljajal o enotnem češkem klubu. Med drugim je rekel, da so češki radikalci za enotni češki klub samo dotle, dokler ne bo nasprotoval narodnim interesom. Čim pa se bodo radikalci prepričali, da skupni klub ne služi narodnim interesom, bodo takoj izstopili iz njega. Takisto pa tudi skupni klub ne sme vsebovati kompromisa za bodoče volitve.

Češko - nemška pravna pogajanja.

Praga, 6. septembra. Mesto poslanca Švehle, ki je obolel, bo za češke agrarce konferiral z ministrskim predsednikom baronom Bienertom poslanec Dvořák. Od pravnih pogajanj ne pričakujejo mnogo niti na nemški, niti na češki strani. Nemci zatrjujejo, da bo dr. Eppinger, ki je v češkem deželnem odboru finančni referent, deželno odbornišvo odložil, ako končajo pravna pogajanja z neuspehom.

Poljska ljudska stranka remonstrira.

Lvov, 6. septembra. Predsedstvo poljske ljudske stranke je na predlog predsednika Jana Stępińskiego sklenilo resolucijo, v kateri stranka zahteva, da se morajo vsi poslanci v parlamentu zavzeti za to, da vlada brezpogojno izvede vse vodne ceste, ki jih je obljubila v svojem programu l. 1907.

Parlamentarni kalendarij.

Dunaj, 6. septembra. Kršćansko-socialni poslanec dr. Gessmann je danes posetil ministrskega predsednika barona Bienerttha, da se informira o parlamentarnem kalendariju. Po dobljenih informacijah bodo deželni zbori zborovali pet do šest tednov. Koncem oktobra se sestanejo delegacije, ki bodo obravnavale o državnem proračunu za leto 1910.

in bodo sprejele, ako bo mogoče, tudi proračunski provizorij za l. 1911. Začetkom novembra se sestane državni zbor in mogoče je, da bodo se je državnega zbora istočasno z zasedanjem delegacij.

Socijalno zavarovalni odsek.

Dunaj, 6. septembra. Pododbor parlamentarnega socijalno zavarovalnega odseka se zopet snide dne 14. septembra, da nadaljuje svoja dela.

Naknadne volitve v Bosni.

R. — Sarajevo, 6. septembra. V srbski kuriji sta zmagala oficijalna srbska kandidata brez vsakega odpora. Prav tako se je izvršila volitev v mohamedanski skupini. V hrvaški skupini je bila volilna borba silno ljuta. Tu so si stali nasproti pristaši Mandićeve stranke in Stadlerjevi klerikalci. V kmetski skupini sarajevskega okrožja je dobil, kolikor je dosedaj znano, kandidat Mandićeve stranke Čurić 536 glasov, klerikalni kandidat Alaupović pa 139. V mestni skupini je dobil po dosedaj znanih rezultatih kandidat Mandićeve stranke 311 glasov, klerikalci dr. Dražić pa 25. V I. takozvani inteligentni kuriji sta dobila Mandićevca dr. Jankeewicz in pl. Somogyi 579, oziroma 515 glasov, klerikalca dr. Perišić in Trtanj pa 510 in 372 glasov. Natančni podatki o volitvah še niso znani, toliko pa je gotovo, da so klerikalci docela poraženi. Vse kaže na to, da je Mandićeva stranka gotovo zmaga la v treh okrajih, v enem pa bo med Mandićevcem in klerikalcem odločil žreb.

Klerikalni panama na Koroškem.

Celovec, 6. septembra. Po poročilih iz dobro informiranih krogov so bile denarne spekulacije centralne blagajne klerikalne združne organizacije jako drzovite. Prav na čuden način pa je posodila nižje avstrijska centralna blagajna koroški onih 180.000 K, o katerih se je že mnogo govorilo. Rentne obligacije ji je namreč dala po kurzu 99, dasi je kurz znašal samo 94. Toda tudi teh obligacij ni izročila koroški centralni banki, marveč jih je porabila kot jamstvo za svoje posojilo. Faktična vrednost teh obligacij je torej bila 184.000 K, nižjeavstrijska centralna blagajna je dobila za nje 189.000 K, posodila pa je nanje samo 180.000 K.

Brezobrestna posojila za štajerske vinorejce.

Marihor, 6. septembra. Zadnje poročilo štajerskega deželnega odbora so vzeli slovenski vinorejci na Sp. Štajerskem, ki še niso regulali svojih vinogradov z zelo mešanimi čustvi na znanje. Deželni odbor je sicer bojda določil, kdo dobi brezobrestno posojilo za prenovljenje vinogradov, a razdelil ni niti deželnih, v to določene 100.000, niti državne, istotoliko znašajoče vsote. Vočigled letošnji splošno slabi letini v vinogradih in na polju, bo to postopanje štajerskega deželnega odbora vzbudilo veliko nevoljo. Denar se ni izplačal ali za

to, da bi se pritiskalo na vinorejce zaradi obstrukcije klerikalnih poslancev v deželnem zboru — ali pa nima dežela drobiža. Vsekakor je pomembno, da je deželni odbor priobčil to zadevo sedaj baš pred name-ravano jesensko kampanjo deželne-ga zbora štajerskega.

Pomanjkljive prometne zveze na Sp. Štajerskem.

Ptuj, 6. septembra. V celih Halozah s svojim velikim vinskim prometom je samo ena brzojavna postaja, a še ta je čisto na deželni meji, v Zavrču. Drugod pa ni brzojavnih uradov, deloma po krivdi občin in poštarijev, deloma po krivdi poštnega ravnateljstva in vlade, ki se prav nič ne briga za pomanjkljive prometne zveze na Sp. Štajerskem. Pomnožitev brzojavnih uradov v Zg. in Sp. Halozah je nujna želja haloških vinogradnikov in vseh vinskih interesentov.

Klic za poddržavljenje celjske policije. Celjski Nemci napadajo z noži Slovence.

Celje, 6. septembra. Pred hišo g. trgovca Kolenca na Graški cesti so čakali ponoči trije nemški civilisti in en vojak - domobranec na slovenske Kolenčeve trgovske pomočnike in jih brez vsakega povoda napadli. Pri tem pa je napadalec Gratschner v temi z nožem zbedel mesto pomočnika Zemljica svojega tovariša Peera, ključavničarskega pomočnika pri Kossärja, hudem nemškutarju. Zemljici ni mogel uiti v hišo, temveč so ga nemške barabe gnale po Graški cesti proti mestu, ga vrgle celo na tla in ga je eden izmed njih z nožem sunil v stegno. Policija se ni niti prikazala, niti tedaj ne, ko je nek Nemec streljal z revolverjem na Gratschnerjem. Šele ko ni bilo napadalec več nikjer, se je primajal nek policaj. To je tekom zadnjih 14 dni že tretji ponočni napad na Slovence. Stvar postaja tako nevarna, da se že misli na energično akcijo pri namestnji in v parlamentu. Celjski mestni urad očividno ni zmožen zdrževati v Celju reda in miru.

Radi cesarjeve varnosti.

Frankobrod, 6. septembra. Policija je aretirala več oseb, ki so Rusi in Avstrijci, ker so na sumu, da so nameravali atentat na cesarja.

Sneg v Švici.

Bern, 6. septembra. Včeraj in predvčerajšnjim je po vsi Švici padel visok sneg. Po nekaterih krajih leži visoko po 25 centimetrov. Sezona je mahoma končala in tuji zapuščajo zapored letovišča.

Stavka v Bilbao in na Češkem.

Bilbao, 6. septembra. Delavci so danes v vseh tovarnah pričeli z delom, stavkajo še samo v rudniku.

Liberec, 6. septembra. Tu so pričeli stavko steklarji - brusarji. Vlada je poslala v kraje, kjer je izbruhnil štrajk, orožnike.

Vloga slovenskih klerikalcev.

I.

Splitska »Svoboda« priobčuje pod zgorajšnjim naslovom zanimiv članek, ki je vreden, da ga vsaj v odlomku ponatisnemo. Članek, datiran z Dunaja, se glasi tako - le:

»V zadnjem času se mnogo govori o slovenskih klerikalcih. In res vredno je, da se o njih govori, zakaj njihova vloga postaja vedno bolj obsežna in njihov vpliv skuša pridobiti tla pri vseh večjih podjetjih.

Doigrava se nekaj novega: klerikalci slovenski niso več zadovoljni s svojim delokrogom, ki ga jim daje Slovenija, marveč iščejo razširjenja tega delokroga, kar njihovi voditelji javno naglašajo. Ta razširjeni delokrog bi naj obsegal Hrvaško, Istro, Dalmacijo, Bosno in Hercegovino. Istočasno se klerikalci trudijo, da bi dobili odločilni vpliv v roke na slovensko politiko vobče.

Ali je treba vse to še dokazovati?

Predvsem naglašamo, da oni sami ne zanikajo teh tendenc, sicer pa so tudi zadnji dogodki zadostno dokazali, da je tako:

V Istri so že pred leti jeli delovati. Že pred desetletji se je jel širiti njihov vpliv na mlajše duhovščino in sicer potem semenišča v Gorici, kjer je njihov vodja in prvi intran-sigentni teoretik, škof Mahnič, odgojeval njihove bojovnike. Kasneje je isti Mahnič prišel za škofa na etok Krk, kjer se je njegov vpliv jel vedno bolj in bolj širiti. V Bosni je sprva vodil sam Stadler klerikalno propagando. Pri njem se je vzgojil tudi sedanji ljubljanski škof Jeglič, ki je takoj jel delovati skupno s klerikalci in sporazumno z Mahničem in Stadlerjem. Danes so te zveze še močnejše.

V priobčenih pismih jezuita Puntigama je dobila javnost priliko, da vidi, kako prihajajo pri načrtih katoliške propagande prav slovenski klerikalni voditelji v kombinaciji in kako igrajo slovenski klerikalci veliko vlogo pri snovanju »Katoliške Udruge« in pri naseljevanju tujih katolikov v Bosni.

V Banovini smo lahko opazovali, kako prav slovenski klerikalci neprestano urgirajo ustanovitev klerikalne stranke, ki pa tamkaj ne more tako uspevati, kakor si žele, radi preposvetnih nagnenij kanonikov, radi indolence nadškofa Posilovića in radi narodnih tradicij v duhovščini iz starejše ere. Danes, ko se je Jeglič in Stadlerju posrečilo v Zagreb spraviti jezuite, seveda stvar lažje napreduje. Klerikalci iz Slovenije so se celo požurili, da sprejmo v svoje krilo Stjepana Radića, samo da s tem pospešijo organizacijo kršćansko-socialne stranke v Banovini.

A kako je v Dalmaciji, to je znano.

Slovenski klerikaleci delujejo z rokami in nogami na to, da oživijo tvorijo stranko, slično svoji; oni so v tesnih zvezah s propagatorji te struje v Dalmaciji, preko Mandića je zapolnil svoje delovanje tudi Alfierović, potom »Zadružne Zveze« pa snujejo gospodarske zadruge, ki jih vodijo v Ljubljani.

Sistematično in polagoma so znali slovenski klerikaleci, da zbero v svoje roke vse niti klerikalizma na slovanskem jugu in da se usilijo za varuhe in voditelje vsemu temu gibanju.

Danes je v resnici središče klerikalnega gibanja za slovanski jug v Ljubljani.

Od tukaj prihajajo zapovedi, lavodila, vzorci, statuti, podpore, tu je tudi formalna šola vse akcije...

Torej jih je vendar pamet srečala!

Včeraj se je končalo izjemno stanje v Ljubljani. Orožniška krđela so odšla domov, preklinjajoč tiste, ki so jih brez vsake potrebe polnih 14 dni držali v Ljubljani. Torej je vendar Božidarja Černeta in njegove nadvse brihtne svetovalece srečala pamet, sicer pozno, a vendar. Radovedni smo, kako bo Černe utemeljil izdatke, ki jih je požrlo ljubljansko izjemno stanje, zakaj, ne moremo verjeti, da bi Schwarz ter stroške plačal iz svojega žepa, dasi bi bilo to edino umestno, ker je bila edino njegova kaprica, da so morali orožniki in drugi javni stražitelji miru in reda več kakor 14 dni brez potrebe in brez vsakega posla čepeti v Ljubljani. Kazinotje, ki so v najintimnejših zvezah s Schwarzem, zatrjujejo, da dela Tedi namenoma državi stroške z izjemnim stanjem v Ljubljani, da dokaže s tem vladnim krogom, da so stroški za »čuvanje javnega miru in reda« v Ljubljani za državo že sedaj prav tisti, kakor če se ljubljanska mestna policija poddrži. Morda je Božidar Černe res tako pameten, da je prepričan, da bo mu vlada šla na te limanice. Toda Schwarz pozablja, da ima pri podzavljenju policije govoriti tudi še neki drugi faktor — to je parlament. Da pa parlament na malo pretkane manevre uradnikov, ki hočejo igrati vlogo satrapov, ne da mnogo, to je gotova stvar.

Klerikalni panama na koroškem in Slovenci.

Prijatelj našega lista nam piše: Vozeč se preko Gornjega Štajerskega v Gradec sem slišal nemške sopotnike pogovarjati se o klerikalnem panama na Koroškem. Eden izmed njih je dejal: »Da hab' mar die Windischen dran kriegt, die Deutschen sind nicht so dumm«. Dalje sem se vjel opazko, da je zraven škofa Kahna zadet tudi mariborski škof Napotnik. Mož, ki je to trdil, je bil župan trga Unzmarkt, tako se mi je povedalo. Tako naš izvestitelj. Tudi od druge strani smo dobili obvestilo, da je pri koroškem klerikalnem polomu prizadet mariborski škof dr. Napotnik. Pravi, da za lepe tisočake. Seveda se sedaj stvar čuva kot velika tajnost, toda brez dvoma se bo časopisju posrečilo, da bo tudi glede škofa dr. Napotnika prišlo stvari do dna.

Odborova seja akad. fer. društva »Sava«

se vrši danes ob 4. popoldne v sobi »Političnega in izobraževalnega društva za dvorski okraj.« (Pred igriščem št. 3.)

E. C. Mayer contra Ant. Dečman.

Kazenska zadeva g. E. C. Mayerja proti g. Ant. Dečmanu radi prestopka zoper varnost časti, o kateri smo poročali v večernem listu dne 9. julija 1910 se je pri večerajšnji razpravi tako končala, da je g. Ant. Dečman vse v skrajni razburjenosti storjene žalitve brezpogojno preklinal, nakar je g. E. C. Mayer obtožbo umaknil.

Svojo ženo umoril.

Izpred tukajšnjega porotnega sodišča.

(Nadaljevanje iz večernega lista).

Popoldne ob pol 4. uri se nadaljuje razprava.

Predsednik razlaga na podlagi krajevnega narisa porotnikom vse tiste kraje, ki so važni za celo zadevo.

Zaščevanje priči.

Marija Noč, posestnikova soproga v Mostah, pri kateri je služila umorjena za dekle, pravi, da je imela Marija Martinjakova deset kron na mesec in en »birtah«. Povedala ji je, da je omožena in da z možem nista mogla »štimiti«. Dokler je imela denar, jo je imel rad. Pravila mu je, da sta se večkrat sprla in da jo je hotel enkrat z nožem prebosti. Takrat je šla od njega. Pretepel jo je tako, da so jo morali od moža odnesti. Pravila ji je tudi od revolverja. Enkrat sta se tudi sprla. Videla je revolver na mizi. »Kaj pa je to?« ga je vprašala ter segla po njem. Vzel ga pa je Martinjak. In ko je ušla skozi vrata, je počilo. Še celo krilo si je priprla. Bila je pridna. Pri njih je imela čumnato. Skozi okno ni mogla ven priti, pri večnih vratih je pa lahko šla. Priča ni nikdar zapazila, da bi umorjena šla ponoči ven. Pripovedovala ji je, da so ji fantje včasih ponoči nagajali. Enkrat je tudi priča videla, da je nekdo hodil okoli hiše, pa ga ni poznala. Ranjka je priči tudi možovo pismo pokazala ter ga ji prebrala. V tem pismu je pozival Martinjak svojo ženo, naj prinese denar in naj kupi za goldinar jajce. Drugim je dala Martinjakova razumeti, da ima moža še vedno rada. Tudi ob nedeljah ni nikamor hodila. Le enkrat je šla sestro na Savo obiskat, pa se je kmalu vrnila. Tisto usodepolno nedeljo je rekla, da pojde na Bohinjsko Belo obiskat svoje starše. Rekla je, da pride kmalu domov. Ko je šla Martinjakova dotično nedeljo, ji je priča posodila dežnik. Priča ne ve, kdaj je prišla domov, ker je bila burja. Zjutraj jo je dobil gospodar na senu, pa ni vedel, da je mrtva. Na skednju ni nikdar spala. Zakaj je šla na seno, priča ne ve. Hišne duri so zaklenili. Umorjena bi smela trkati in bi ji tudi odprli. Priča si umorjenke ni skoraj nič ogledala. Martinjakova ji je kmalu po sv. Jurju pravila, da jo je prišel njen mož klicat. Da gre svojega moža obiskat, ji ni povedala. Najbrže je mislila, da ji bo priča branila. Priča pravi, da se je Martinjakova rada lagala.

Obtoženec je pisal svoji ženi eno pismo, drugega je pa sestavila umorjena sama.

Priča misli, da je umorjena dotično pismo dobila v petek. Priča misli, da je bila tisti večer pod oknom umorjene lestva. To je pa le slišala od drugih, sama je ni videla.

Dr. Stare konstata, da je priča prej izjavila, da so tisto jutro našli pod oknom Martinjakove lestvo, ker so ji fantje nagajali.

Priča pravi, da je to mogoče, ne ve pa ne. Priča je Martinjakovi dala štiri krone, ko je odšla. V čumnati je umorjena sama spala.

France Noč pravi, da ne pozna Martinjaka. S Martinjakovo je bil precej zadovoljen. Pri delu je bila bolj »na ta levo stran«. Počasna je bila. Pijače svojim delavcem in delavkam ni dajal. Skozi okno njene čumnate ni mogel nihče priti, ker je bilo omreženo. Kakor je priča »občutil«, so jo fantje hodili klicati. To sklepa iz tega, ker je našel večkrat lestvo pod njenim oknom. Tudi zadnje jutro, ko je bila zaklana, je našel lestvo pod oknom. Priča je šel okoli pete ure na skedenj, kjer jo je videl. Zavpil je »hoho!«, toda ni se oglasila. Pustil jo je ležati, da se prespi. Potem je svojega fantina pognal jo klicat. Fantin je prišel ves zmešan doli ter rekel, da je dekla mrtva. Na to je priča sam šel na skedenj gledat ter videl, da je dekla zaklana. To je naznanil orožnikom. Kakor priča misli, je prišla umorjeka po stopnicah na skedenj. Tisto nedeljo je zelo deževalo in hud veter je bil. Drugi dan zjutraj je pa sijalo sonce.

Janez Oman, čuvaj na Jesenicah, pozna Martinjaka, ker je pri železnici delal. Poznal je tudi njegovo ženo. Kakor je slišal, se Martinjakova nista razumela, ker je bil on sirov ž njo. Tisto nedeljo je videl Martinjakovo pri Tancarju, kjer so imeli

neko veselico. Martinjakova je izpila kake štiri ali pet četrtnik. Parkrat je tudi plesala. Potem je odšla z nekim mladim fantom. Takoj na to je vstopil Martinjak ter vprašal, kdo je ta fant, s katerim je odšla njegova žena. Martinjakova mu je tudi pravila, da ji je mož pisal, ter mu je hotela pokazati to pismo. Rekla pa je, da se ji zdaj boljše godi, nego bi se ji godilo pri možu.

Jernej Šalej ni poznal Martinjakove. Videl jo je pri Tancarju. Martinjakova je prišla k njegovu mizi ter mu rekla, naj gre plesat. Priča pa ni hotel iti. Potem je šla k drugi mizi, kjer je nekoga dobila, s katerim je šla plesat. Hotela mu je pokazati tudi pismo, katerega ji je pisal njen mož.

Marija Krivec, gostilničarka na Jesenicah, že kaka tri leta pozna Martinjakovo. Slišala je, da se nista dobro razumela. 3. julija, tiste usodepolne nedelje, je prišla Martinjakova k njej ter ji pravila, da jo je ravnokar njen mož srečal, ko je šla z nekim fantom. Martinjakova je vedela, da bo zaradi tega njen mož hud. Kazala je tudi možovo pismo. Priča se natančno ne spominja, kaj je bilo pisano. Pravila ji je, da je bil njen mož en večer pri njej in da jo je prosil, naj mu da petak ter ga naj pusti k njej. Priznala je tudi, da ga ima še vedno rada in da bi dala tudi za pijačo, če bi prišel. Kmalu nato je prišel mož. Tudi žena se je vrnila. »Zdaj pa le daj za pijačo,« ji je rekla priča, »saj je že čas, da se sprijaznita.« Potem sta sedla skupaj. Priča pravi, da se Martinjak ni dosti zmenil za svojo ženo. Pil pa je. Priča ve, da sta odšla pred deseto uro. Ko je Martinjakova odšla, je bila dobre volje.

Marija Zupan, natararica pri »Krivicu«, izpove, da ne ve, kako sta Martinjakova med seboj živela. Okrog sedme ure je prišla Martinjakova v gostilno. Sedela je sama pri mizi, ter pila četrtno vina. Slišala ni, kaj je govorila z gostilničarko. Tudi možovo pismo je kazala, pa ga ni znala brati, ker je bilo predobno pisano. Potem ga je Martinjakova sama prebrala. Nekoliko se spominja, kaj je bilo v pismu. Martinjakova ji je rekla, da bi dala takoj za pet litrov piva, če bi njen mož prišel. Ko je Martinjak prišel v gostilno, mu je priča povedala, da je njegova žena v gostilni. — »Ali res?« jo je vprašal Martinjak. Priča se ni brigala, kaj sta govorila. Okoli devete ure sta Martinjak in žena skupaj odšla. Tiste večera je zelo deževalo.

Janez Damar, delavec na Jesenicah, že štiri ali pet let pozna Martinjaka. Ne ve, zakaj sta šla narazen. Ve samo, kako je prišla Martinjakova h »Krivicu«. Martinjakova je govorila v svojega moža, on ji pa ni dosti odgovarjal. Priča ve tudi, da je umorjenka kazala možovo pismo. Ne pozna pa njega vsebine. Ob pol devetih sta odšla. Priča je četrte ure prej na uro pogledal. Priča stane pri »Krivicu«, ter je šel okoli pol 10. zvečer spat.

Janez Cemernjak, tovarniški delavec na Jesenicah ne ve, zakaj sta šla Martinjakova narazen. Tisto nedeljo je bil priča tudi pri »Krivicu«, ker tam stanuje. Videl je Martinjakovo, ko je prišla h »Krivicu«, ter je celo poleg njega sedela. Pravila mu je, da ji je mož pisal. Ne ve pa ne, kaj je bilo v pismu. Ob pol osmih je prišel njen mož, ki mu je kupila vrček piva. Ona je govorila v njega, toda Martinjak se ni brigal za njo, ker je igral. Okoli pol devetih sta odšla. Priča pravi, da je bila Martinjakova vinjena, ko je odšla. Ne ve, kakšno kravato je imel Martinjak.

Anton Javh, mizar na Jesenicah, je slišal, da je Martinjak svojo ženo iz ljubosumnosti zapustil. Vtiska pa ni imel, da bi mu bila žena sovražna. Ko je priča prišel v gostilno h »Krivicu«, je bila Martinjakova že v gostilni. Pravila mu je tudi, da je imela otroka. Toda priča ji tega ni verjel. »Če ga ta ni mogel napraviti, ga je pa drug,« mu je odvrnila. Omenila mu je tudi pismo. Ko je mož prišel, je žena rekla, da bo ona plačala, saj ima dosti denar-

ja. Mož je z njo le malo govoril, ker je igral. Odšla sta okoli pol devetih. Priča je čez kake pol ure nato odšel. Priča izpove tudi, da je Martinjakova bila precej pijana.

Alojzij Pečar, želez. čuvaj pri Koroški Beli v čuvajnici št. 36, je imel tisto noč službo. Vreme je bilo zelo slabo. Deževalo je in burja je brila. Ob 9. in 41 minut gre vlak mimo. Ko je stopil iz čuvajnice, je videl pri zatvornici dva človeka, enega moškega in žensko, ki je imela krilo čez glavo. Imela sta samo en dežnik. Natihoma si je mislil, da jih bo dež danes prav pošteno namočil. Natančno se ne spominja, kakšna sta bila. Zapazil pa je, da je imela ona črne lase. Potem sta šla čez tir proti potoku. To je tudi svoji ženi pravil. Priča jima je eno zatvornico odprl, da moreta iti čez tir in da bi jih dež preveč ne zmočil. Pri drugem vlaku, ki pride okoli 12. ponoči na Jesenice, je videl nekega moškega in neko žensko, nato pa še nekega moškega, ki so skočili čez tir. Ne ve pa, če so bili isti.

Predsednik vpraša obtoženca, če je bil on tisti.

Obtoženec pravi, da on ni bil.

Državni pravdnik vpraša obtoženca, kje je bil takrat.

Obtoženec pravi, da ne ve.

Franciška Vengar, dekla pri Muleju, pravi, da Martinjak tisti večer ni bil pri njih. Med deveto in deseto uro je nekdo pogledal skozi okno. Ne ve, kdo je to bil.

Izpoved železniškega čuvaja Josipa Lakote se prečita; krije se popolnoma z izpovedjo priče Pečarja.

France Polanšek, skladiščni sluga državne železnice na Jesenicah, pozna Martinjaka že približno štiri leta. Priči je znano, da sta šla Martinjakova narazen, ker se nista razumela. Da je bila Martinjakova žena umorjena, je izvedel takoj drugi dan. V nedeljo ponoči je srečal Martinjaka pri tunelu, skozi katerega se pride do Tancarjeve gostilne. Ne spominja se pa, ali ga je videl okoli devete ure, ali pa ob pol dveh. Martinjak je šel proti Tancarju. Misli pa priča, da ga je srečal skoraj gotovo ob pol dveh.

Martinjak se ne spominja, če je šel skozi tunel in če je srečal pričo.

(Dalje v večernem listu.)

„Glasbena Matica“.

Snoči se je vršil ob zelo povoljni udeležbi izredni občni zbor »Glasbene Matice«. — Zborovanje otvoril predsednik dr. Vladimir Ravnihar. Ker je predsednik obenem poročevalec, prevzame predsedstvo tajnik dr. Zirovnik. — Dr. Ravnihar navaja nato v svojem poročilu, da je prišel odbor do prepričanja, da je nujno potrebno, da se spremeni § 6. društvenih pravil. Ta paragraf določa, da plačujejo člani 4 K članarine. Od leta 1872, ko se je ustanovila »Glasbena Matica« pa do danes, se je vedno plačevalo samo 4 K. Tako majhne članarine nima dandanes nobeno društvo. Kaj je nudila »Glasbena Matica« svojim članom takrat in kaj jim nudi danes, tudi ni v nikakem razmerju s članarino. Delokrog društva se je silno razširil; svojim članom nudi »Glasbena Matica« več kot vsako drugo društvo. »Glasbena Matica« je eminentne važnosti za vse slovenstvo. Potrebščine rastejo s šolo, od leta do leta se izda več muzikalij, tudi hišne potrebščine so vedno večje. Je sicer res, da je tudi denarni promet vsako leto večji, vendar se deficit ne more kriti z dosedanjimi dohodki. Ne kaže, da bi se zanašali na druge činitelje; treba je, da društvo kolikor le možno krije izdatke z lastnimi sredstvi. V to svrhu se je ukovina primerno zvišala, vendar je pač še vedno nižja, nego pri drugih podobnih zavodih. Odbor je prišel po daljšem razmišljanju do prepričanja, da je treba zvišati tudi članarino od 4 K na 6 K. Razmotrivalo se je tudi o tem, da bi oni člani, ki ne plačujejo nikake ukovine, plačevali višjo članarino, toda ta misel se je zdaj opustila. Društvena pra-

vila se itak mogoče še tekom tega leta temeljito izpremembe in takrat pride na vrsto morda tudi pogovor o članarini. Za zdaj predlaga odbor, da se § 6., odst. 2 društvenih pravil izpremeni tako, da plačujejo redni člani 6 kron članarine na leto. — Poročevalec še omeni, da postane izprememba pravil za društvo pravomočna že danes.

Odborov predlog se brez ugovora sprejme soglasno.

Redni občni zbor „akad. fer. društva „Sava“.

Društvena reforma. — Organizacija svobodomiselnega narodno - naprednega dijaštva.

V nedeljo dopoldne se je vršil občni zbor akad. fer. društva „Sava“, ki bo v društveni zgodovini zavzemal morda najvažnejše mesto v vrsti odličnih del že 28 let obstoječega društva.

Občni zbor pod predsedstvom stud. techn. J. Urbančiča je sprejel najprej odborniška poročila, nato pa je prešel na najvažnejši točki dnevnega reda: **izpremembo pravil in k poročilu organizacijskega odseka.**

Kot poročevalec je navajal načelnik Milko Naglič najprej razloge, ki so vodili društvo k temu koraku. Najvažnejše izpremembe so se izvršile v določbah glede namena društva in sredstev v dosego novega društvenega namena. Dočim je bil dosedaj namen društva v počitnicah, gojiti družno življenje in prijateljske stike med svojimi člani in jim biti duševna in zabavna vez, uvažajo nova pravila popolnoma nov namen, namreč:

1. organizirati slovensko narodno - napredno akademično dijaštvo, da ga usposablja za narodno, kulturno in zlasti poljudno delo;
2. gojiti med člani družabno življenje;
3. s splošno in vseobsežno izobrazbo jačiti Slovence duševno in gospodarsko in krepiti njihovo narodno samozavest.

Na podlagi tega delavnega programa upa poročevalec, da bo društvo lepo uspevalo, ker bo dobilo obširno nalogo, pri kateri bo lahko poskusilo in izurilo svoje moči v vseh ozirih. Končno poudarja, da gledajo mlajši narodno - napredni dijak, katerih število rase neverjetno, z velikim upanjem na svoja akademična društva, kjer upajo, da bodo spoznali dobri namen in resno voljo mladih delavcev in jim torej ne bodo hoteli nasprotovati in jih prisiliti do skrajnih konsekvenc.

V daljši debati je posebno poudarjal starejšina g. Fr. Kandra, da pozdravlja novo reformo pravil, a istodobno naglašja, naj društvo predvsem pazi, da vzgoji dobrih, neupogljivih značajev. Najprej se mora sebe izobraziti v tem smislu, potem se šele sme iti tudi kot učitelj med druge. Biti kavalir po značaju, naj bo naloga »Savana«, ne pa takoj se usiljevati z namišljeno popolnostjo med ljudi in skrbeti samo za zunanji efekt.

Ko je referent popolnoma pritr dil izvajanjem g. starejšine, je starejšina g. d. r. Lavš zagotovil društvu, da je vse starejšinstvo zadovoljno z nameravanim preustrojem akad. fer. društva »Sava« in da z upanjem gleda na novo dobo v društvu, od katerega pričakuje najboljših uspehov.

Pravila, katera je odsek že natančno pregledal, je nato občni zbor brez specijalne debate sprejel **soglasno.**

Naslednja točka dnevnega reda je bilo poročilo organizacijskega odseka. Referent, načelnik Milko Naglič, je po uvodu, v katerem je očrtal položaj med slovenskim dijaštvom in organizacije nasprotnikov, ter dokazoval, da mora narodno - napredno dijaštvo, če hoče, da bo v dostojni in potrebni meri upoštevano, tudi pričeti misliti na skupno enotno organizacijo. V preminogih, zlasti pa v najvitalnejših interesih in glede finančnih vprašanj in podpornih insti-

tucij je nasprotna premoč in večji vpliv naravnost uničevalen. Splošno pa je treba odpraviti med narodno-naprednim dijaštvom provincijalni partikularizem, ki drobi našo moč in dosežajo posamezna akademična društva vsled prevelikega separatizma, ki celo v skupnih akcijah preveč prevladuje, le malenkostne uspehe. V duhu časa in v interesu napredka so vsesloveske organizacije brez ozira na umetne deželne meje.

Ker je pa že več poskusov, napraviti zvezo naših akad. društev, ali organizirati vse naše narodno-napredno dijaštvo v krajevnih organizacijah zaspalo sredi pota, naj bi akad. fer. društvo »Sava« sedaj, ko je primeren čas, energično poprijela inicijativo za tako organizacijo. Referent je prepričan, da nam je uspeh zasiguran, ker govori poleg vsega drugega za naš načrt najbolj dejstvo, da je ves naraščaj na naši strani in bo ta v par letih splošno odločeval. Ta akcija potrebuje za izvršitev seveda časa, a da se priprave sistematično vodijo, naj skrbi akad. fer. društvo »Sava«, ki naj povabi zastopnike vseh naprednih akademičnih društev na anketo, ki naj definitivno reši to vprašanje.

Poročilo se je z odobravanjem vzelo na znanje, nakar je predlagal stud. iur. Milko Naglič nastopno resolucijo, ki je bila **soglasno sprejeta:**

1. Akad. fer. društvo »Sava« uvideva veliko potrebo organizacije vsega slovenskega dijaštva na temelju nacjonalizma, svobodomiselnosti in demokratizma za skupno in zadostno varovanje svojih interesov in edinosti v dosego svojega smotra, kakor zato, da v trdni in enotni organizaciji vzgojimo za naše principe odločno, disciplinirano in neupogljivo inteligenco;

2. da se pospeši nameravana organizacija svobodomiselnega narodno - naprednega dijaštva, prevzame akad. fer. društvo »Sava« nalogo, voditi dogovore med posameznimi akademskimi društvi in pripraviti vse potrebno za anketo, ki naj napravi odločilne sklepe za to organizacijo;

3. v interesu prepotrebne razširjenja obzora preprostega naroda, naglašja akad. fer. društvo »Sava« veliko važnost literature svobodomiselnega in popularno - znanstvenega značaja, ustanavljanje ljudskih čitalnic in knjižnic in prirejanje javnih predavanj in hoče vse to z vsemi močmi vršiti in podpirati;

4. konstatuje popolno soglasje društvenih starejšin in narodno-napredne javnosti z reformami v društvu, kakor sploh v narodno-naprednem dijaštvu.

Mladi svobodomiselni narodno-napredni akademiki, ki so se na Goriskem pričeli živahno gibati na programu O. s. n. n. d. so poslali na občni zbor abit. Mirka Strela, čegar poročilo se je z zadovoljstvom in veseljem vzelo na znanje.

Za predsednika akad. fer. društva »Sava« je bil izvoljen za upravnobodo 1910/11 Milko Naglič, stud. iur.

Končno je občni zbor razpravljajal še o nekaterih internih zadevah in sklenil, naj bi se vršili ob ferijalnih mesecih večkrat skupni večeri g. starejšin in aktivnih akademikov, da se povečajo medsebojni stiki, sprejme dijaštvo primerne nasvete in se starejšinstvo in sploh narodno-napredna javnost informuje o naših dijaških razmerah.

Ob 1. se je končal skoro triurni občni zbor, katerega je poleg drugih pozdravila tudi O. s. n. n. d. in »Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju«, ki posebno »želi delu za organizacijo svobodomiselnega slovenskega dijaštva mnogo uspeha.«

Pričelo se bo sedaj tiho delo v označeni smeri. Resna volja in dobra stvar morata zmagati, seveda ne brez poštenega truda. Vabimo tedaj vse akademike - delavce, da vstopijo v akad. fer. društvo »Sava« in da s železno vztrajnostjo pomagajo hitreje dokončati mogočno stavbo »Organizacije svobodomiselnega narodno-naprednega dijaštva«, ki bo v največjo korist dijaštvu samemu in naši narodno - napredni ideji.

Za kratek čas.

— Slišal sem, da se vaša hči omoži!

— Da. In v dobro hišo: 7 krav, 12 prašičev in dva para konj!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoclemšek.

Borzna poročila.

Dunaj, 6. septembra. Dopoldnaska borza je bila včeraj nekoliko zevahnjša, toda že opoldne je to boljše razpoloženje pojenjalo in proti koncu ni bilo nobenega veselja za kupčijo. Med vrednosti, ki so vzbujale vsaj nekoliko zanimanja, spadajo kreditke, akcije »Union«, delnice »Länderbanke«, Lombardke in 3% prioritete južne železnice, popustile pa so: akcije »Avstrija«, delnice čeških tovarn za sladkor, severne železnice in akcije praških Kolbenovih tovarn. Tudi rente so bile cenejše, devize pa so ostale neizpremenjene.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dunajske borze 5. septembra 1910.

Moštveni papirji.	Denari	Blagovi
4% majeva renta	93.85	94.05
4-2% srebrna renta	97.65	97.85
4% avstr. krona renta	93.80	94.—
4% ogr.	92.—	92.20
4% kranjsko deželno posojilo	95.25	96.25
4% k. o. čelike dež. banke	94.—	95.—

Srednje.

Srečke iz l. 1860 1/2	229 —	235 —
„ „ 1864	325 —	331 —
„ „ tiske	158.50	162.50
„ „ zemeljske l. izdaje	298.60	304.60
„ „ II.	279 —	285 —
„ „ ogrske hipotečne	249 —	255 —
„ „ dun. komunalne	534 —	544 —
„ „ avstr. kreditne	521.75	531.75
„ „ ljubljanske	84.50	88.50
„ „ avstr. rdeč. križa	63.50	67.50
„ „ ogr.	38.40	42.40
„ „ bazilika	29 —	33 —
„ „ turške	258.50	259.50

Belice.

Ljubljanske kreditne banke	445 —	448 —
Avstr. kreditnega zavoda	668.25	669.25
Dunajske bančne družbe	554 —	555 —
Južne železnice	122.25	123.25
Državne železnice	749.50	750.50
Alpine-Montan	759.25	760.25
Češke sladkorne družbe	259 —	260.70
Živnostenske banke	273 —	275 —

Valute.

Cekini	11.37	11.40
Marke	117.50	117.70
Franki	95.40	95.50
Lire	94.65	94.85
Rublji	253.75	254.50

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 5. septembra 1910.

Termin.

Pšenica za oktober 1910.	za 50 kg	10.15
Pšenica za april 1911.	za 50 kg	10.39
Rž za oktober 1910.	za 50 kg	7.36
Koruzza za september 1910	za 50 kg	5.95
Koruzza za maj 1911	za 50 kg	5.81
Oves za oktober 1910.	za 50 kg	8.28

Efektiv.

Neizpremenjeno.

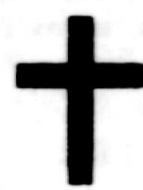
Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštne povzetju

Iv. Bonač v Ljubljani.

Cena slike 5 kron.

2073

Gospa Fani Gregorič roj. Kavčič v Krakem javlja v svojem in v imenu vseh drugih sorodnikov tužno vest, da je njen iskreno ljubljani oče odnosno stari oče in tast, gospod 140

Lovrenc Kavčič

zasebnik v Medvodah

dne 4. septembra t. l. ob 1/2 9. uri zjutraj po dolgotrajni bolezni v 82. letu svoje dobe mirno v gospodu zaspal.

Zemeljski ostanki blagopokojnega se bodo dne 6. septembra t. l. zjutraj ob 8. uri na mirovdvoru v Preski položili k večnemu počitku.

Blagopokojnega priporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem v blag spomin.

V Medvodah, 4. sept. 1910.

Žalujoči ostali.

Šolske knjige

za ljudske in srednje šole, učiteljske in licej, za obrtne in strokovne šole

ima v

najnovejših izdajah

v zalogi

„Narodna knjigarna“

v Ljubljani,

v Prešernovi ulici šte. 7.

Brek

129

šo dobro ohranjen, za 9 oseb se po nizki ceni proda v Kozarjih pri Ljubljani št. 6, pošta Dobrova.

deklice v popolno oskrbo.

Zdravo stanovanje in hrano. — Klavir na razpolago. — Kje, se poižve iz prijaznosti v modni trgovini gospe Just-Madhe, Židovska ulica.

Ustanovljena leta 1882.

23

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z omejeno zavezo
v lastnem zadržnem domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 18
je imela koncem leta 1909 denarnega prometa K 82.116.121-11
upravnega premoženja K 20.775.510-59

obrestuje hranilne vloge po 4 1/2 %

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad K 20.000.000

Posojuje na zemljišča po 5 1/2 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/2 % brez amortizacije na menice po 6 %.

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

URADNE URE: vsak dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj in praznikov.

Telefon št. 185.

Pošne hranilnice račun št. 828.405.

Usojam si vljudno opozoriti, da sem prevzel

9

glavno zastopstvo „Prve češke“ življenske zavarovalnice, najcenejši zavod na kontinentu.

Nadalje opozarjam, da preskrbujem kulantno

vsakovrstna posojila in kredite

kakor: trgovske, stavbne, hipotekarne, uradniške in menične kredite.

Leo Franke, Ljubljana, Kongresni trg 6, I. nadstr.

„Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani“

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Uradni prostori: Selenburgova ulica št. 7, nasproti glavne pošte.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po 4 1/2 %; rentni davek plačuje zadruga sama. — Sprejema vloge na tekoči račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico. — Daje posojila na najrazličnejše načine. — Ravnotam menjalnice: zamenja tuj denar, prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke itd. Nakazila v Ameriko. — Eskomptira trgovske menice. — Preskrbuje vnovčenje menic, nakaznic, dokumentov itd. na vsa tu- in inozemska tržišča. — Izdaja nakaznice.

Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pismeno v zadrugi pisarni.

10

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Stritarjeva ulica št. 2.

Promese zemljiških srečk k **K 5-50** k zrebanju tiskih srečk **K 8-**
zrebanju 5. septembra t. l. po 1 oktobra t. l. po

Dolžnost

vsakega Slovenca je, da sklone zavarovalno pogodbo bodisi za življenje, ali pa proti požaru le pri slovanski banki „SLAVIJA“.

Podpirajmo torej domač slovanski zavod, da more nalogo, ki si jo je stavil, izpolniti v najširšem obsegu.

„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka v Pragi je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji.

„Ogromni rezervni fond K 48.812.797— jamči za popolno varnost.“

Banka „SLAVIJA“ ima posebno ugodne in prikladne načine za zavarovanje življenja.

Banka „SLAVIJA“ razpolaga z najcenejšimi ceniki za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom.

Banka „SLAVIJA“ razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom.

Banka „SLAVIJA“ je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko - narodno upravo.

Banka „SLAVIJA“ gnotno podpira narodna društva, organizacije in prispeva k narodnim dobrodelnim namenom.

Banka „SLAVIJA“ stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva.

Vsa pojasnila daje drage volje

1

generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani.

Slovenci!

Oklenimo se z vsemi močmi gesla: »Svoji k svojim!«

Osamosvojimo se na narodno - gospodarstvenem polju!

Ne podcenjujmo se! Bodimo odločni, mlačnost, obzirnost in nedoslednost, ki se čim huje nad nami maščujejo, morajo izginiti. Osvobodimo se tujega jarma!

„Največji, najvarnejši slovenski denarni zavod.“

Mestna hranilnica ljubljanska LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 3.

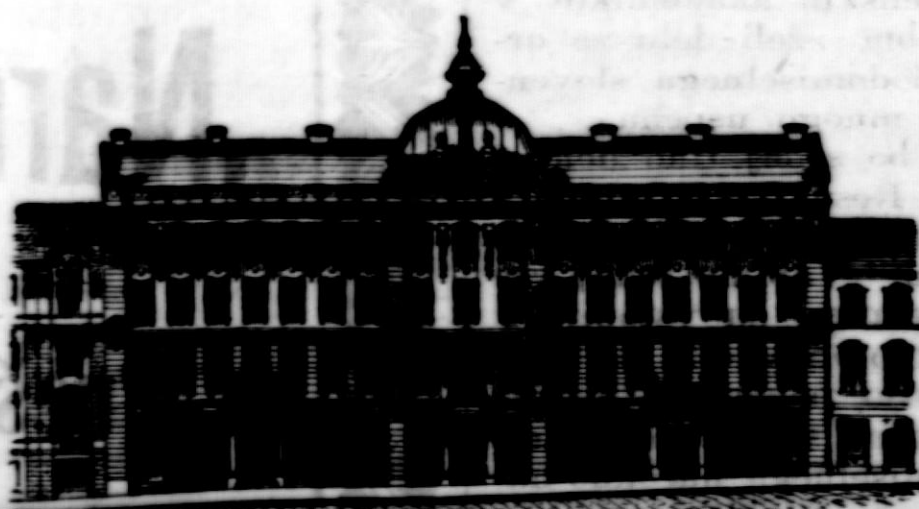
„Največji, najvarnejši slovenski denarni zavod.“

Denarni promet do 31. decembra 1909 nad 518 milijonov kron.

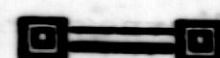
Obstojećih vlog nad 38 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost vložnega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vse svoje močje. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi, izključena vsaka spekulacija z vloženim denarjem. Vloge se sprejemajo vsak dan in se obrestujejo po 4 1/2 % brez odbitka; nevzdržene obresti se pripisujejo vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema

vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Posojila na zemljišča po 5 % obresti in proti amortizaciji po najmanj 1/4 % na leto. Daje posojila na menice in vrednostne papirje.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa kreditno društvo.

4